

המבשר סורני

ערש"ק פרשת קרח
ב' בתמוז תשע"ח • גליון 498

המנורה הטהורה

שנת המאה ואחד להסתלקותו של
הרה"ק רבי מרדכי מקאזמיר זי"ע
בעל 'מאמר מרדכי' עה"ת
ילקוט עובדות וסיפורים מפי ספרים וסופרים על שגב דמותו הק'

הלא למשמע אוזן
שיחה נדירה מאלפת
ומרוממת עם רבה של בני
ברק, הגאון רבי משה יהודה
לייב לנדא שליט"א, לרגל
יום ההילולא הכ"ד של כ"ק
מון אדמו"ר מליובאוויטש
זצוק"ל

תענית יחידי סגולה
מאמר שני בסדרה אודות
יום התענית שהונהג
בקהילות שונות ביום כ'
בסיון על גזירות ת"ח ות"ט:
האם קורין ויחל כשחל יום
התענית ביום שני ומה דין
סעודת מצווה

והיה תמים | זווית אחרת ומחשבה שנייה על הנהגה רווחת שקונה לה שביתה

- ❖ ויקח קורח: אימתי בדיוק פרצה המחלוקת העזה שהכריז קורח ועד מתי היא נמשכה (ו)
- ❖ כולם קדושים: דין זכות קדימה למשרתי ה' וההימנעות משימוש בשירותיו של הכהן (יד)
- ❖ למנצח לבני קורח: לזהותם של בני קורח המופיעים בתהילים ויחסם למזמורים אלו (טז)

זיקח
קרח

נדיד ומיוחד!

ראיון: הרב בנימין ליפקין, עורך 'המבשר'
תיעוד ועריכה: מנחם מענדיל רוזנבוים

"והיה האיש אשר אבחר

בו מטהו יפרח"

שיחה נדירה ומרוממת במעונו של הגאון הגדול
רבי משה יהודה לייב לנדא שליט"א
רבה של בני ברק

לרגל יומא דהילולא הכ"ד של מורו ורבו
כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע
ג' תמוז תשנ"ד - תשע"ח

כ"ד
שנים
להסתלקותו

ומקדם ולגולל את המשנה הסדורה אשר שנה במחיצת רבו הגדול. ידענו אפוא, כי נתלים אנו באילנות גדולים. יבוא התלמיד הגדול, וילמדנו על הרב הגדול. עתה נגלה לנו חלון הצצה לקצות דרכיו של אותו צדיק, מבעד למבטו המרומם של אחד מפארי תלמידיו וממובחרי שותי מימיו. קרן אור מלבת שמשו של האדמו"ר זי"ע, יבהיק לנו מבעד לאספקלרייתו של חסיד בר-דעה, ויעניק לנו ממד שגיב על מגילת הימים של אותו צדיק. במהלך קרוב לשעתיים של קורת רוח שזכינו להסב במחיצת הרב שליט"א, נגול אבק בן עשוריים ויותר מעל פרטים משמעותיים בקורות ימיו של האדמו"ר, פרטים שטרם נשמעו מעל במה ציבורית כל שהיא וטרם תועדו עד הנה. מדהים היה להיווכח בזיכרונו הצלול כיון של מרא דאתרא כשהעלה זיכרונות מאלפים לפרטי פרטיהם, משל אירעו אך תמול שלשום. כאשר העלה הגרמי"ל שליט"א את זכר החודשים הקשים בהם היה האדמו"ר מוטל על ערש דווי והוא זכה להיות מהבודדים שניתנה בידם הורמנא להיות ערב אישית לבריאותו או על כל פנים להשתדלות להטבת מצבו, שמענו שוב ושוב את ההקדמה: "פרט זה עוד לא סיפרתי מעולם". מבין השיטין הסקנו, כי גם אם טפחיים נותרו מוצנעים ונצורים בלבן, הרי שהטפח שנעתר לגלות לראשונה מעל גבי במת הגיליון התורני של 'המבשר' הינו בעל ערך רב לדבקי תורת חב"ד העטים על כל שביב מידע מחיי מאורם הגדול, כמו גם לכל חסידישער יוד המתמוגג לשמע הליכות מאורחות הצדיקים. ישוטטו רבים ותרבה הדעת.

נוגות ונגוהות שקונן תלמידו של הרמח"ל אחר מיטת רבו הגדול: "כל פעלי השיר בשיר יצאו היום לפאר מעשי ידיך / אכן שפתם גם לשונם לאו, כי לא שאת יכלו תהילתיך; / אם הם כלשון צח חשוב חשבנו לגמור שחקיך ולא החלו / כי בן כחול הים במספר רבו, מה לי להזכירם בשורות אלו..."

כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל

עורך עיתון 'המבשר', הרב בנימין ליפקין, מבקש את רשות הדיבור ושוחח את משאלתנו: **מבקשים אנו לשמוע מהרב שליט"א אודות דמותו השגיבה של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, לרגל יומא דהילולא ג' תמוז שיחול בשבוע זה.**
"רעדן אויפן רבי'ן? תוהה הרב שליט"א, מן הנמנע לתאר את הרבי. וכי מה מבינים אנו ברבי'ן?"

ומשהתבררנו במערכת 'המבשר' על ההיענות הנדירה - הייתה לנו הרווחה. לראשונה מאז עלות האדמו"ר זי"ע לשמי מעל, ניאות האי רב רבנו, שומר משמרת הקודש בדורנו ועטרתו של עיר התורה והחסידות מזה כמה עשורים, הגאון הגדול רבי משה יהודה לייב לנדא שליט"א אגב"ד בני ברק, לחרוג מנוהגו מאז

כאשר הוטלה עלינו המשימה לשרטט יריעת-הוד לרגל יומא דהילולא של כבוד קדושת האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, רפו ידינו ונבוכו עשתונותינו. ולא בכדי. לכל לראש, היומרה הטבעית של כל סופר לאתר זווית עלומה ולמקד אליה זרקור שהבזקו יפתיעו את קהל קוראיו - מצטנעת בדומייה נוכח ארון הספרים החב"די עתיר-הממדים. דבוקת ה'תמימים' הנועצת מבט נצחי תאב-הבנה ברבי הנערץ ומשכילה להעניק לכל הגה וכל ניע את העומק הטמיר המצדיק לתעד אותו ולהציבו כחומר לימודי-עיוני לדורות - לא נטתה חסד עם אנשי-מחקר שוחרי תעלומות. מגילת ימיו של ה'דור השביעי' הנושאת את השם 'בית רבינו שבבבל' שב'חצי הכדור התחתון', ומנצח על 'פוצו' כביר-זרועות ורב-גוונים בכל קצוות תבל לשם 'מילוי השליחות' להחיש את 'הגאולה האמתית והשלמה' העומדת כבר אחר 'צחצוח הכפתורים' בכדי שתתגלה 'תיכף ומיד ממש' - אם נשתמש בלקסיקון המונחים הליובאוויטשאי הכה-ייחודי - מתועדת עד דק ורשומה לפרטי-פרטים, בתור 'תורה היא וללמדה אני צריך'. אולם אין זה כי אם הנימוק השולי. וכי כיצד יהיו זבוב קצוץ-כנפיים, לשרטט את מעופו של נשר ברקיע השמים?! (לשונו של הגאון מקאליש בכתב הסמיכה שהעניק לגאון מאוסטרובצא זי"ע). האם גאונות מבהילה בכל נבכי התורה; נביעה גועשת של מעייני חידושי תורה שזורים וקלועים מעשי פלא; פרישות שגיבה בערפילי טוהר; פעילות אינסופית ועתירת-חזון למען כל זיק יהודי חבוי בכל נקיק בגלובוס; או אימפריות נתינה וחסד בכל רובדי החיים - ניתנים לכימות ומסגור במונחים סתמיים של סיקור משרטט?! מצוקתו של הקולמוס בתורו אחר טיפת הדיו הבלתי-אפשרית שתיטיב להכיל אוקיינוסי-עומק בקווי אותיות סטנדרטיים - מעלה במדעינו את אותן שורות

והרב חורץ בנחרצות: "אינני סח אודות הגאונות, הבקיות או השגותיו המופלאות. לא זה העניין. עצם דמותו של הרבי הוא דבר שאין בפינו מילה להסביר זאת. הרי ראו אצלו במוחש פלאות שלא ייאמנו. הוא ראה וידע הכול".

"חסידים מדורות עברו היו אומרים: 'אין ליובאוויטש וואלגערן זיך מופתים אונטער'ן טיש און קיינער האט נישט די צייט זיי אויפהויבן' (בליובאוויטש 'מתגלגלים' מופתים תחת השולחן ולאיש אין את הפנאי להרימם ולהציגם לאור עולם), ואצל הרבי היה זה בלי שיעור וגבול. במידה שלא תיאמן. הוא נשא את כולם על כתפיו.

"לדוגמה", מציין לנו הגרמ"ל, "בספרי הקבלה מופיע 'עניין' שבגמר תקיעת שלושים הקולות הראשונים של השופר יחזיר התוקע פניו לעבר הקהל. הרבי נוהג היה לשוב מן הבימה אל מקומו הסמוך לכותל המזרח של בית המדרש וחונן את הקהל במבט אחר התקיעות, אולם היה זה שבביר שנייה, כהרף עין ממש, תוך-כדי הסבת פניו לעבר הכותל. היה פעם 'חכם' אחד שהרהיב עזו ותמה בפני הרבי כיצד יוצא הוא ידי חובת החזרת הפנים לקהל בזמן אפסי זה, שהרי בלתי ייתכן שיש סיפק בידו לראות כהוגן את ציבור המתפללים במרווח כה קצר...

ולתדהמתו, השיבו הרבי חדות: "אל דאגה, הנני רואה את כולם. וזה לך האות - ביום חרותו של ראש השנה היו משקפיו עליך באותה שעה, וביום השני היית בלי המשקפיים---

"אבער דאס איז פון די קליינע זאכן (אלו הדברים הקטנים)", מפטיר הרב בהינף-יד. "עד היום, מתפרסמים מעת-לעת סיפורים חדשים על שגב כוחו של הרבי הנושא כל יחיד על כתפיו, ואף זה לאחרונה שמענו סיפור פלאי שאירע בכוחו של אותו צדיק".

"מפעל השלוחים - עדות חיה על כוחו של צדיק"

והרב שליט"א מעלה סיפור משנות קדם בו נכח בעצמו, הממחיש עד כמה פעל האדמו"ר ז"ע בכל מאודו עבור כל יהודי בכל קצווי תבל. "היה יהודי חשוב ונודע בבני ברק שהשתייך לחצר חסידית מסוימת בארה"ב, ואילו בלבטו היום-יומיים היה משתף בקביעות את אבי הגאון זצ"ל ומבקש את עצתו.

"ויהי היום, אבי הולך ברחובה של עיר בשבוע מתפילה בבית הכנסת הגדול ברחוב רבי עקיבא, ורעייתו של אותו עסקן ניגשת לעברו ופורצת בבכי מר. במר נפשה, סחה לאבי שהיא חוזרת זה עתה מבית הרפואה (על פי העגה החב"דית שטבע האדמו"ר זצ"ל) את חסרת בדיקות והודיעו לה שאחת מריאות בעלה צמקה ומצבה בכי רע. הרופאים נתנו לה להבין שעל פי הרפואה אין לו הרבה סיכויים לשרוד. היא הייתה מבוהלת עד אימה, והשתנקה בפרצי בכי בזעקה כי בביתה עוללים קטנים הזקוקים לו.

"אבי פנה לבית הרפואה, וביקש לקבל את צילומי הריאות. אחר שהבקשה אושרה, שלח את החומר כולו לניו יורק אל הרבי - שהיה אז בשנים הראשונות לנשיאותו, וחילה פניו להאציל ברכה וישועה. הרבי לא הסתפק בכך. משקיבל את הצילומים, שלחם לידועי פרופסור בעל-שם בארה"ב וביקש ממנו לבדוק בעצמו את הנתונים, ואכן עד מהרה באה התשובה כי לפי האבחון של אותו פרופסור נודע אין המצב כה חמור ומדובר רק בצמק שנוצר מתוך פחד - תופעה שניתן להפאק בסייעתא דשמיא באמצעות ניתוח. בהלכות טריפות אכן נפסק חילוק כעין זה - מטעים בפניו הרב שליט"א אגב אורחא - יש 'צמקה' המטריף ויש 'צמקה' מתוך פחד, כמו אצל בהמה הרואה בשחיתת בהמה אחרת, ויש חילוקי דינים ביניהם.

"על פי הכוונת הרבי הועדנו פעמינו לבית-רפואה בבאר יעקב שהתייחד בטיפולי ריאה, וקבענו תור לרופא מקצוען בעל ידע רב בתחום זה. הלה בחן את החומר ואכן קיבל את חוות-הדעת מארה"ב וניאות לערוך את הניתוח. ישבת אף אני מחוץ לחדר הניתוחים - מספר לנו הגרמ"ל - וכעבור שעות מספר יצא אלינו הרופא עם הבשורה המעודדת שהאבחון החזיר היה אכן מדויק

ובחסדי שמים העלו ארוכה לריאה המצומקת. בעל הנס, כאמור יהודי נכבד מאוד מפארי עיר התורה והחסידות בני ברק ומגדולי בונייה, אכן נסע אחר כך לרבי להודות לו על חלקו".

"...לראשונה מאז עלות האדמו"ר זי"ע לשמי מעל, ניאות האי רב רבנו, שומר משמרת הקודש בדורנו ועטרתו של עיר התורה והחסידות מזה כמה עשורים, הגאון הגדול רבי משה יהודה לייב לנדא שליט"א גאב"ד בני ברק, לחרוג מנוהגו מאז ומקדם ולגולל את המשנה הסדורה אשר שנה במחיצת רבו הגדול..."

"כך דאג הרבי לכל אחד ואחד, יהא אשר יהא", מדגיש הרב שליט"א.

"חזו וראו מפעלות צדיק במפעל השלוחים, בו נוכחים במעשי פלא על כוחו של הרבי", מטעים רבה של בני ברק. "ביודעי ומכירי בעיות סבוכות ומורכבות שהשלוחים טיפלו בהם, וחפץ ה' בידם הצליח באופן יוצא מן הכלל. אלו דברים הנראים כחוש ועובדות מבהילות לרוב כבר נדפסו ופורסמו. וכי כיצד עלתה כן בידם, אם לא כוחו של הצדיק?"

"ואמחיש בסיפור שנוכחתי בו מקרוב. בני נ"ו, שימש כשליח בלוס אנג'לס, לפני מקום שליחותו הנוכחי. ביום מן הימים נודע לו על אחד שהשתקע בעיר ופתח עסק, שיהודי הינו. בני סר אל בית העסק שלו ובניי לביני פתח עמו בשיחה. מתוך הדו-שיח התברר שהלה רחוק מן הדת באופן מחריד וכבר התגלגל לדיוטות תחתונות רח"ל. לא מתייאשים מאף נפש יהודית, ובני הציע לו לקבוע שיעור משותף ב'תניא'. הלה נעתר, והסדק הראשון החל

להיבקע בחומת הניכור שגבהה בו. בהמשך אף הוזמן לליל הסדר אצל בני וטעם מקרוב מאור היהדות, ומאז ואילך התפתחה הק רבה יותר ויותר עד שבסייעתא דשמיא מופלאה זנח מאחוריו את כל הזוהמא ונגה עליו אור התורה. בני שיבץ אותו בישבה תואמת, וכיום - לא יאומן כי יסופר - אותו בעל עסק משמש כמרבץ תורה נערץ בקהילה חשובה!

"סיפורים כהנה ישנם לרוב", מפטיר הגרמ"ל. "כוח מופלא זה אינו נחלתם הפרטית. אין זאת כי אם כוח המשלח!"

"ואז הודיע הרבי: מעתה משתמשים רק עם של הרב לנדא"

כאשר אנו מבקשים לשמוע על התפקידים הנשגבים שהועיד האדמו"ר זצ"ל לרב שליט"א בהרבצת תורה וכהונת הרבנות, תוך הכוונה אישית ומפורטת נוכח הכרת רוב חילו בתורה והוראה, מצטנע הרב שליט"א בענוות חן ומחווה בתנועת ביטול. ראש לשכתו, הרב יהודה כץ שליט"א, יספר לנו לאחר מכן אנקדוטה מעניינת, שבכ' סיון תשנ"א התקיימה בקראון הייטס מסיבת מלווה מלכה עבור כולל חב"ד, והרב שליט"א נשא בו את הנאום המרכזי. למחרת, בעת חלוקת הדולרים הנודעת בימי ראשון, כאשר הרב שליט"א עבר לפני האדמו"ר זצ"ל, נשאל 'איך היה הספיץ' (הנאום, באנגלית) אמש? והרב משך בכתפיו בהצטנעות. נטל האדמו"ר שטר נוסף וקרא: 'הא לך דולר נוסף עבור הענווה'---

הוספנו לשאול, להתודע בפרטות על האמון הבלתי-מסויג והסמיכה הבלתי-מעוררת של האדמו"ר זצ"ל במערכת הכשרות המסועפת המנוהלת ברמה על ידי הרב שליט"א, וכאן נעתר הרב ומסר לנו פרטים מאלפים:

"אכן, הרבי זי"ע סמך ידו בכל עוז על ההשגחה. כאשר התחלנו להעניק כשרות על ציציות, הודיע הרבי כי מעתה ואילך יעטה רק ציצית מהמפעל שתחת השגחתו. היה בכך חידוש, כי בליובאוויטש היה נהוג לטוות חוטי ציצית דקים במיוחד, והחסידים ראו בכך הידור ויופי עד שכינו את הציציות הללו כ'געשמאקע ליובאוויטשע ציציות'. סיבת הדבר - מטעים הגרמ"ל - היה כי נשים היו טוות את החוטים, ובמומחיותן ידעו לטוות עד דק. כיום, מדגיש הרב שליט"א, מופיע על ציציות

הגרמ"ל שליט"א מציג סידור "תהלת ה" שבו שינוי נוסח ב'אבינו מלכנו' התואם למהדורה הראשונה שהוציא אביו הגאון זצ"ל בהוראתו הישירה ובהנחייתו הפרטנית של האדמו"ר הרשב"ב זי"ע, אשר כונה 'דער רוסטובער סידור'. הימים היו הימים הטרופים, שאחר מלחמת העולם הראשונה, הרשב"ב נוכח במצב הרוחני הירוד של רבים מהפליטים ומינה את הגר"י לנדא להתעסק בהרמת קרן היהדות בין שרידי החרב. בין הפעולות המתבקשות הייתה הדפסת סידורי תפילה, והגר"י נסע עד לווינא בכדי להביא את לוחות העופרת מהסידורים המיוחסים שהודפסו בדפוס האלמנה והאחים ראם, והתאים את הלוחות כפי מנהגי ליובאוויטש. לימים, ערך האדמו"ר הרמ"מ זי"ע התכתבות ענפה עם הגר"י לברר את מקורות הנוסחאות המיוחדים

ציציות ליובאוויטשאיות. כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל מעוטור בטלית באחד מימי חול המועד

שהם מ'טוויית גברא', אך אין זה כי אם שיקול מסחרי ואין לכך כל מקור הלכתי. בעל התניא כותב במפורש אודות נשים שטוות החוטים שיש להזהירן שיקפידו על אמירת 'לשם מצות ציצית'. על כל פנים, היה בעל מפעל שאכן ייצר ציציות דקות, והוא נהג לשלוח מפרק לפרק ציצית חדשה לרבי והרבי היה מקבלה בתשואות חן. משהתחלתי בהענקת ההשגחה על מפעל אחר, הודיע הרבי כאמור כי הוא מבכר את הציציות הללו, למרות שלא היו דקות כפי המורגל אצלו מאז. היו כאלו שפנו אלי בתרעומות על שהציציות אינן 'ליובאוויטשאיות', אך אז עדיין לא היה בידינו את היכולת להגיע לרמה כה דקה, ובכל זאת העדיף הרבי להשתמש בהן".

ותוך כדי דיבור, נזכר הגרמי"ל שליט"א בעוד סיפור פלא. "היה בירושלים סוחר גדול ומוכר של רצועות תפילין, ששיווק את תוצרתו בכל הערים. פעם שלח לרבי רצועות בתשורה, והנה, למרבה הפלא, אך מישש הרבי את הרצועות ומיד הורה להעביר אותן למשרדו של המזכיר רבי לייבל גרונור ולהורות לו שיבקש

ממני לבדקן. כמובן שפקודת הרבי שמרה רוחי, ותיאמתי עם אותו יצרן שברצוני להיווכח מקרוב במלאכת עיבוד הרצועות בבית המלאכה.

"הגעתי אליו, ולתדהמתי אני רואה שהוא מתיז ספריי מפלסט'ק-גומי על העור. ואסביר: על העור יש שכבה דקה של קשקשים קטנים, שאינם מחזיקים צבע לאורך זמן. לשם כך צריך לשפשף תחילה את העור ולהסיר את השכבה, אך בגין הגירוד מתעמעם גם הברק של הרצועה. כפתרון, התיז הלה את הספריי הייחודי, ואחר כך צבע מעל הספריי.

"נזעקתי. הרי הצביעה היא הלכה למשה מסיני, וכי אתה צובע עור או צובע פלסט'ק?! שאלתי. אך הוא היתמם ואמר שבשלב הבא הוא משפשף את הספריי ומועיל שהרצועה נותרת חלקה ובעלת-ברק. אמרתי לו: הבה נערוך ניסוי אם הדבר מציאותי. הספריי שלו היה שקוף והיה קשה לעמוד על אמיתות התהליך, ולכן נקטתי בתחבולה. ערבבנו צבע שחור בתוך הספריי השקוף, ואחר המריחה הייתה הרצועה שחורה כליל - עוד טרם הצביעה

"אחזתי באומנות אבותיי ו'הפכנו עולמות' להחיש רפואה לרבי"

תיעוד ראשון והיסטורי מפעליו של הגרמי"ל שליט"א בימי חוליו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

עולמות' בשביל הרבי". וראש-הלשכה הרב כץ מוסיף באוזניו, כי במשך תקופה ארוכה באותם ימים נעדר הרב מביתו פשוט כמשמעו. לשבתות היה חוזר ארצה אל בני משפחתו, ומיד בראשית השבוע כבר המריא שוב בדרכו אל רבו.

"באחד הימים שמענו על פרופסור מוערך מאוד מאנגליה המחולל פלאות במקצועיותו. התברר שהוא הוזמן ארצה לימים ספורים ומקבל חולים באכסניה מיוחדת במושב חמד. נסענו אליו וחקרנו היטב על שיטות הטיפול שלו, שוחחנו עם פצינטיים שלו וחרשנו את השטח במטרה לוודא במאת האחוזים את התאמת השיטות שלו לצרכי הרבי. אחר התייעצויות הוחלט להביאו ל-770. נסענו אחריו לאנגליה ונפגשנו עמו בקליניקה הפרטית שלו, והתברר כי הלו"ז הצפוף שלו אינו מאפשר לו נסיעה הכוללת השתהות ארוכה. אך לא חסכנו במאום. הצלחנו בסייעתא דשמיא לשדלו להגיע לביקור קצר, נשכרו כרטיסים בקונקורד' המהיר שעוד פעל באותם ימים והופעלה מערכת מסועפת בכדי לעשות את מרב ההשתדלות להצלחתו.

הרב ליפקין: הרבי עצמו היה מודע להבאתו של הפרופסור?
הגרמי"ל: כן. במפורש. המזכיר הרב גרונור שטח בפני הרבי את פרטי הדברים, והרבי אישר את הדבר. הקשר שלי עם הרופאים נשאר עד הימים האחרונים, לרבות התקופה האחרונה שבה היה הרבי בבית הרפואה 'בית ישראל' כשהנחה הרווחת בקרב כולם הייתה שלא ניתן לתקשר עם הרבי אבל למיטב ידיעתי לא כן היה הדבר.

הרב ליפקין: זהו חידוש! וכי גם באותם 31 שבועות קשים, בין 'היסטוריק' האחרון ביום כ"ז אדר תשנ"ד לג' תמוז תשנ"ד, עת שקעה השמש בצהריים, עוד זכו לקבל תשובות מהרבי?

הגרמי"ל: היו דברים כאלו ואך בודדים ידעו מכו. מי שזכה להיות צמוד למיטתו כל העת, נוכח מפורשות לעיתים בתגובות של הרבי לשאלות שנשאלו, על ידי תנועות מסוימות ומכוונות בגופו הסהור.

"הבאתו בסייעתא דשמיא רופאים מן השורה הראשונה: פרופסור רבינוביץ, האח המטפל דייוויד האריס שהיה שם לילות כימים - שאף נוצר קשר חם מאוד בינינו ולימים, לאחר ההסתלקות, העניק לבן הנולד לו את השם מנחם מענדל אחר הרבי והזמינינו לשמש בסנדקאות בברית המילה, וכן עוד מבכירי עולם הרפואה. השתדלנו לעשות בשביל הרבי את המקסימום. 'יוצוין' - מפטיר הגרמי"ל אגב אורחא - "שבאחד הימים

קרא לי הרב גרונור ודרש לדעת בכמה הסתכמו הוצאות הבאת הרופאים. התחמקתי בתחילה, כי השתדלתי להשיג בעצמי מימון למטרה נשגבה זו, אך הוא התעקש ועמד על שלו כי אין זה אמור ליפול על כתפי, והעניק לי את כל הסכום..."

המדרש וקרא בתורה כהרגלו. אחר התפילה שוב נכנס הרבי עמו בדברים על המטחנה, וסיים במשפט סתום וחתום: "אין צו אלא לשון יירו - מיד ולדורות". אבי לא הצליח להבין את פשר הדברים, אולם כעבור זמן לא רב התברר למפרע שהיו אלו דברי הפרידה האחרונים שקיבל אבי מרבו".

בהקשר זה מציין בהתרגשות בנו, הגאון רבי יצחק אייזיק שליט"א: "כעבור שנים רבות, הייתה לי אישית הזכות להיות האחראי על אפיית המצות של כ"ק אדמו"ר זי"ע. וזכיתי להכניס את המצות עובר לאפייתן לחדרו הקדוש, תחת עיניו הקדושות הצופיות. בשרי נעשה חידודין חידודין כשלפתע חשתי עד להיכן הגיעו הדברים הקדושים שיצאו מפי אדמו"ר הרש"ב נ"ע, אודות אפיית המצות: מיד ולדורות".

שב ומספר הגרמי"ל לנדא שליט"א: "בב' ניסן עלתה נשמתו של הרש"ב השמימה. למעשה, אבי לא ידע כלל על ההסתלקות. מצבו הוחמר אז והוא שכב שבועות מספר במצב קרוב לחוסר הכרה. רק כעבור שישה שבועות, בפסח שני, הוטב לו קמעא והוציאוהו לשאוף אוויר צח מחוץ לביתו, ומאן-דהו ניגש אליו ושאל בשלומו. בתגובה, התעניין אצלו אבי מה שלום הרבי, והלה, בתומו, לא העלה על דעתו שאבי אינו מעודכן במצב והשיב שהרבי מתחיל אט אט בנטילת מושכות ההנהגה... משראה את הבעת הפליאה על פני אבי, השתאה: 'וכי אינכם יודעים מה אירע?', או אז התחורר לו לאבי כי עולמות השתנו בימי חוליו..."

"לצד האבל המר, הצטער אבי בייחוד על שלא נכתב בימי המחלה הקצרים ליד מיטת רבו הגדול. מתוך הידע הרב שצבר, סבר כי היו דרכים להקל מעל הרבי את מכאוביו. לימים, כאשר הרבי הרייץ חלה קשות, נרתם אבי בכל כוחותיו לפקח על הליכי הרפואה ודאג בעצמו לכל התרופות הנצרכות. הוא הקים במו-ידידו כעין 'בית מרקחת' בזעיר אנפין, הרופאים המליצו על תרופה מסוימת והוא הוציא מחדרו את התרכובת הנדרשת... הוא לא סמך אז על איש ולא הניח לגורמים פחות מקצועיים לשנות את הרכבי התרופות, ככל שהיה בכך בכדי לחבל במאמצי הרפואה לפי רוחב הבנתו. הגיעו הדברים עד כדי כך, שכאשר בחסדי השי"ת הבריא הרבי ושב לאיתנו, אמרו הרופאים ש-80 אחוז מכך אינו כי אם בזכות הרב לנדא. רק 20 אחוז זקפו לעצמם..."

"דמות דיוקנו של אבי, עמדה לנגד עיני ברבות הימים, כאשר הרבי זי"ע חלה את חוליו האחרון. ראיתי בצרתי של ספר התורה השרוי בצער, ונחלצתי לאחוז אומנות אבותיי בידי ולעשות ככל אשר לאל ידי בכדי לסייע בהחשת רפואתו השלמה", מגולל התלמיד הגדול במנוולוג נרגש והיסטורי, כאשר אותות הימים רבי-התהפוכות דאו יוצקים נימה נוגה בדיבורו המדוד. "הפכנו

הרב ליפקין: מחזה-אימים צרוב מרות בתודעתי ולא אשכחנו לעולמים. היה זה באותו יום מר ונמהר, ג' תמוז לפני 42 שנה. אחד הרגעים שביטאו עוצמתית את מאורעות השעה וטלטלוני עזות, היה לראות את הרב שליט"א יוצא מהיכל קודשו של רבנו זי"ע רגעים אחדים לאחר שקרע קריעה כדין. הרב שליט"א היה כה מזוהה בעינינו עם המאמצים חובקי-העולמות להחיש מזור למכאוביו של האדמו"ר זי"ע, וקולו של הרב ניסר שוב ושוב באוזנינו כמהלך החודשים האחרונים בהתעוררות מתמדת להרבות בתפילה ותחנונים. הקרע הוא שביתק את נימי הבגד והעיד על הנורא מכול - פילח נימים בלבבות כולנו.

"זכות עצומה הייתה לי", מסיח באוזניו איש-הסוד הנעלה. "זיכוני מן השמים בזכיה שגיבה, ולא בזכות עצמי אלא בזכות אבותיי".

ומגולל הרב שליט"א באוזניו פרקי היסטוריה נדירים, הקושרים חבלי-עבותות בין שלושה דורות של נשיאי חב"ד לבין שני דורות של רבני השושלת המפוארת לבית לנדא: "אבי זצ"ל, בחושי המחודדים, רכש לעצמו ידע רב-ערך בנבכי הרפואה. בשנת תר"פ, השתוללה בגלילות רוסטוב - מקום משכן הרבי הרש"ב - מגפת הטיפוס ה", וקטלה אנשים בזה אחר זה, זקנים ונערים. באותם ימים הגיע לרוסטוב אחד מגדולי החסידים להסתופף בצל הרש"ב, והמחלה האימה אחזה בו. בהעדר קרוב ומכר, נחלץ אבי לטפל ברפואתו והתמסר אליו בכל כוחו. אחד הקשיים העיקריים היה השגת התרופות. רוסייה עמדה אז אחר המהפכה הבולשביקית, המסחר התנהל בשוק שחור וסמי המרפא לא היו אמינים. אבי, שעשה כל מאמץ לרפואתו של אותו חסיד, גייש בעצמו אצל הרופאים וקלט בכישרונותיו את שיטות הרוקחות, וכך הכין את כל התרופות בעצמו.

לראובן לבו, לא ארכו הימים וגם הוא עצמו נדבק ונפל למשכב. ימי חודש ניסן קרבו ובאו, והרש"ב קרא לו וביקשו לבחון המצאה חדשה של מטחנה חשמלית עם גיר לטחינת החיטים. בבוקרו של יום שיש פרשת ויקהל-פקודי הגיע אבי אל הרש"ב, והרבי שאלו מה בדבר המכונה החדשה, ואבי השיב שאין הוא חש בטוב, כוחותיו לא עמדו לו וטרם הספיק לבחון את העניין. "כהיום, כולם מרגישים שלא בטוב", הגיב הרבי קצרות. הדברים נשמעו סתומים, והאמת המרה הייתה שהמחלה כבר פקדה גם את גופו הסהור של הרש"ב עצמו, וכפי שאמרו חז"ל 'בזמן שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיק לשאינו'. היות ואבי שימש כ'בעל קורא' בבית מדרשו של הרש"ב, דאג הרבי מי יחליף את מקומו בקריאת הפרשה הכפולה ופרשת פרה שחלה באותה שבת, ולמעשה ביום השבת התחוק אבי והופיע בבית

הגר"י לנדא זצ"ל ובנו יבלחט"א הגרמ"ל לנדא שליט"א בעת בדיקת כשרות מקווה סהרה

חליפת מכתבים. בעידןא דחדוותא לעת חלוקת השטרות המפורסמת לצדקה | צילומים: jem

מיד ולדורות. הגרמ"ל לנדא שליט"א (נושא על ידו את בן זקוניו, הרב שניאור שמחה, כתינוק) מקבל כוס של ברכה מידו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל. לימינו, בנו הגאון רבי יצחק אייזיק

הארץ, ואמרתי שאם אוכל לנסוע מהחטונה לניו יורק להסתפק בצל הרבי בימים הנוראים - יש בכך סיבה הלכתית מספקת לצאת לחו"ל, אך לשם שמחה בלבד אין לכך היתר. חמי נענה להצעה ורכש עבורי כרטיס לנסיעת המשך מאנגליה לארה"ב, ובכדי לחשוך בהוצאות השגנו כרטיס מחברה מסוימת שמכרה אז במחיר מוזל.

"בשהותי בלונדון, שוחחתי טלפונית עם החברותא לחסידות מארה"ק, וכששמע עם מי הנני מתעתד להמשיך לניו יורק סנט ב, באומרו שמחיריהם זולים מפני מצבם הרעוע של צי המטוסים שלהם, ואך בשבוע שלפני כן נשמת מנוע ממטוס שלהם תוך כדי טיסה... נרתעתי, והפניתי מיד שאלה למזכירות הרבי כדת מה

של צבע התפילין הכשר. עתה גירדנו את שכבת הספריי טענתו אותו יצרן, והנה התוצאה התבררה חד וחלק: אחרי השפשוף הקפדני נותרו נקודות שחורות מובהקות על חומר הפלסטיק! כליל, ונמצא כי צביעת התפילין נעשית על גבי חומר הפלסטיק!

"בכדי לעמוד על הדברים ביסודיות עד תום, פניתי לחקור מה הם מרכיבי תערובת הספריי, בכדי להיווכח אם אכן אינם עונים על דרישות ההלכה שהיו 'מן המותר בפין'. כאן נתקלתי בסרבנות נחרצת. סירבו לחשוף את המרכיבים. היצרן טען כי ניתן לסמוך עליו והוא בדק בעצמו את כל הנתונים ונוכח כי גם הספריי עצמו כשר. לא התפשרנו, ובסופו של דבר עלה בידינו בסיעתא דשמיא להשיג את המתכון, ומה מאד נחרדנו להיווכח כי היה אכן מה להסתיר שם... בין המרכיבים היה חומר המופק מהלבלב של דבר אחר רחמנא ליצלן!

"לנוכח העובדות העגומות, שהתגלו בזכות מבטו מרחיק- הראות של הרבי, נחלצנו להעניק הכשר והשגחה לרצועות התפילין בכל דקדוקי ההלכה".

הרב ליפקין: על כשרויות התפילין והמוזוות קיימות עובדות למאות מעיניו הצופיות של האדמו"ר זי"ע, כאשר 'הזכרות' רבות נענו בתשובה 'לבדוק התפילין' או 'לבדוק המוזוות' ונוכחו במוחש כי הרבי חזה ממרחקים בכאלו שנפל בהם פסול וכדומה.

הגרמ"ל לנדא שליט"א: "גם באמתחתי סיפור מופת כזה... בליובאוויטש יש קפידות מסוימות בפרשיות הפתוחות והסתומות בתפילין, בשונה מהנהוג אצל הכלל. פעם אחת ויחידה הורה הרבי לאבי מורי זצ"ל לבדוק את תפיליו. אז ביררנו את העניין והגענו למסקנה שפרשיותיו, שהיו מיוחסות מאוד, אינן עונות על הגדרה זו. אבי לא אבה לוותר על הנחת תפיליו אבל מדי יום ביומו, לאחר התפילה, היה שב ומניח גם את התפילין שלי כדי לצאת ידי חובה זו.

"והנה, ביום מן הימים השאלתי למאן-דהו את תפיליי, ומשבאה שעת התפילה וטרם קבלתי אותן בחזרה, הנחתי אפוא את התפילין של אבי. באותו יום התפתחה אצלי בעיה מסוימת ושיגרתי על-אתר מכתב לרבי. להפתעתי קבלתי תשובה 'לבדוק התפילין' - לראשונה מעודי. דבר שלא הסכנתי לו עד כה. הייתה זו הפעם היחידה שקבלתי מעודי, ואכן הפעם היחידה שהנחתי תפילין שאינם שלי, שלא כפי הנהוג בליובאוויטש..."

ה'פארברענגען' שתאריך קיומו נדחה בגין האיחור של הגרמ"ל

הרב ליפקין: מתי הורה האדמו"ר זי"ע לרב שליט"א ליטול את מושבות ההשגחה?

"לאמתו של דבר", משבר את אוזנינו המרא דאתרא דעיר התורה והחסידות, "בראשית דרכי הנחני הרבי להמשיך בתפקידי בהרבצת תורה בישיבה ולא ליטול הצעת השגחה. תוך זמן לא רב, התברר לי שהרבי חזה בעיני קודשו את מה שאנו טרם ראינו... "היה זה בשלהי שנת תשכ"ב, חמי ע"ה השיא את בנו - גיסי בלונדון, ורצה שאשתתף בשמחה. עד אז לא יצאתי מגבולות

"...לא הכול אנחנו מבינים, אבל כוחו של הרבי ממשיך ונוסך בתלמידיו עוז ותעצומות, עד היום הזה! אין כל הסבר אחר. קשה להסביר זאת לאנשים כערכנו ואין שום הסבר שיכול להניח את הדעת. אבל עובדה היא ולא ניתן להכחישה..."

לעשות.

"משום מה, התעכבה התשובה ימים אחדים, ורק ביום הראשון של סליחות ניגש המזכיר לרבי והפנה את שאלתי, והרבי הורה לנסוע. מפאת העיכוב, נאלצתי להמתין לטיסה מאוחרת יותר, והגעתי לחצר הרבי רק בערב ראש השנה. "והנה בהגיעי, מקבל המזכיר רבי לייבל גורנר את פניי ביד מושטת, ואומר לי: בגינך דחה הרבי את ה'פארברענגען דקבלת פני האורחים' להיום. לתמיהתי, סיפר לי כי המעמד המתקיים בקביעות ביום שרבי ערב ראש השנה נדחה בהוראת הרבי, באומרו ש"יש עוד מי שצריך להגיע". כיון שלא הגיע היום שום אורח חדש בלעדיך - משמע שהרבי התכוון רק אליך, אומר לי המזכיר..."

"מאז, אכן השתמר כך לשנים רבות, וה'פארברענגען' התקיים בערב ראש השנה, הוא יום הולדת כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' זי"ע. "ובחזרה לגוף העניין: עד אותם ימים מסרתי שיעורים בישיבת חב"ד בראשון לציון. בתקופת נסיעתי, נקלעה הישיבה לקשיים, ובמקביל התכווננו לפתוח משחטת עופות בשכונת פרדס כץ שבבני ברק ואבי זצ"ל הציע שאכהן במשרת הרב הפוסק במשחטה. נכנסתי ל'יחידות' ושטחתי את השאלה, והרבי השיב לי שלאור הצלחתי עד כה בתחום החינוך אני צריך להמשיך בו לעת עתה.

"תוך תקופה קצרה התברר כי המשחטה לא תקום, בשל התנגדות ראשי מתחם צבאי ששכן בסמוך. הרבי כבר ראה זאת

מראש..."

"שנים שלאחר מכן עמדתי לימין אבי במלאכת ההשגחה, במקביל להמשך כהונתי בישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית בכפר חב"ד, וברבות הימים זכינו בסיעתא דשמיא לכינון וביסוס מערכת הכשרות הנרחבת".

"אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי"

הרב ליפקין: כיצד ניתן להסביר את סוד הקיום המופלא של מפעליו העצומים של האדמו"ר זי"ע, המוסיפים להכות שורש ולשלוח פארות וענפים בלתי-נתפסים, בהתעצמות מתמדת עשרות מונים כהנה וכהנה, למרות שזה כבר 42 שנים תמימות שהאדמו"ר זי"ע אינו אתנו?

ולראשונה מאז ראשיתה של השיחה הקולחת, מצטעף דוק עיניו של הרב שליט"א והמבט הכה-חד נודד אל זווית בלתי-נראית בחלל החדר גדוש-הספרים. דומה כי הרב מתעטף בארשת מהורהרת המפליגה למחוזות רחוקים, שטיבם טרם נהיר לנו. לא ידענו אם געגוע צורב יש כאן, כמיהה יוקדת אל עבר שאולי נגזר ונעלם, או שמא מחשבת התחזקות במורשת המפוארת שהותיר רבו הגדול.

ואז, באחת, שומעים אנו את הרב שליט"א ממלמל חרישית, ספק-לעצמו ספק-לאוזנינו הכרויות:

"דער רבי איז דען ניט דא? ער איז דאך יא דא!..."

וכי הרבי אינו אתנו?! לא ולא..."

"לא הכול אנחנו מבינים, אבל כוחו של הרבי ממשיך ונוסך בתלמידיו עוז ותעצומות, עד היום הזה! אין כל הסבר אחר. קשה להסביר זאת לאנשים כערכנו ואין שום הסבר שיכול להניח את הדעת. אבל עובדה היא ולא ניתן להכחישה. וכי לא כך אמר - ב'הזרת הפנים' - בת-שבריר-השנייה שלו הנהו רואה את כל קהלו..."

ובתחושה מרוממת זו - ידענו שהשיחה המרוממת מוצתה, ככל שניתן לתחום במילים של קסת ודין..."